

HÆREN

NÅ OG I FREMTIDEN

| 31. oktober 2022

Ugradert

Innhold

1.	Hovedbudskap	2
2.	Situasjonen	2
2.1.	<i>Det strategiske operasjonsmiljøet</i>	3
2.2.	<i>Særlig viktige drivere som påvirker fremtidens Hær</i>	4
3.	Landmakten og Hærens oppgaver	6
3.1.	<i>Landmakten</i>	6
3.2.	<i>Hærens oppgaver</i>	7
4.	Hvordan opererer Hæren.....	9
4.1.	<i>Grunnleggende</i>	9
4.2.	<i>Ledelse</i>	9
4.3.	<i>Etterretning</i>	9
4.4.	<i>Manøver og ild</i>	9
4.5.	<i>Støtteavdelinger</i>	10
5.	Fremtidens Hær	11
5.1.	<i>Grunnlaget</i>	11
5.2.	<i>Ledelse – Hæren overkommando</i>	12
5.3.	<i>Manøver og ild – stridstekniske samvirkesystemer tilsvarende brigader</i>	12
5.4.	<i>Ledelsesstøtte, kampstøtte og støtte – fagregimenter</i>	13
5.5.	<i>Kompetanse og utvikling – våpenskole</i>	13
6.	Muligheter og utfordringer	13
6.1.	<i>Mennesket og soldaten</i>	13
6.2.	<i>Vilje og evne til å investere i beredskap</i>	14
6.3.	<i>Tettere nordisk samarbeid</i>	14
6.4.	<i>Kontinuerlig utvikling og behov for teknologisk fornying</i>	15
6.5.	<i>Klima og bærekraft – klimaendringenes påvirkning</i>	16
7.	Konsept for utvikling av Hæren	16

1. Hovedbudskap

Hærens viktigste redskap er den norske soldaten. Våre soldater er selvstendige, initiativrike og robuste. Bred rekruttering av soldater til Hæren bidrar til Forsvarets og Hærens legitimitet og knytningen mellom Forsvaret og den norske befolkningen.

Svensk og finsk medlemskap i NATO har stor betydning for Norge, norsk sikkerhet og den videre innretningen av Forsvaret og Hæren. Videre nordisk samarbeid og operativt samvirke bør bygge på felles operative planer, felles interesser og verdier. Hæren er godt posisjonert for dette, både i nord og sør. Utdanning og materiellanskaffelser er også områder som bør inngå i økt samarbeid der det gir gjensidig forsterkende effekter.

En utvikling av Hæren i tråd med det fremtidige operasjonsmiljøet, de fremtidige truslene og det utvidende stridsfeltet, innebærer en bevisst og helhetlig utvikling av Hæren. Hæren skal være et vedvarende tilpasset sikkerhetspolitisk verktøy for norske myndigheter, og en relevant komponent i rammen av Forsvaret og alliansen. For å oppnå dette er det nødvendig at styrkingen av Hæren videreføres. Utviklingen må derfor ha som mål å bygge Hæren til et kampsystem med en iboende fleksibilitet og robusthet, med evne til å motstå strategisk sjokk, og evne til å operere i et stadig mer dynamisk og komplekst operasjonsmiljø. Landdomenet er Hærens primære operasjonsmiljø. Samtidig må Hæren også kunne påvirke og forsvare seg mot trusler i og fra alle domener, og kunne skape merverdi og effekt i multidomene fellesoperasjoner.

Fremtidens Hær er et moderne domene- og sektoroverskridende kampsystem med evne til integrert samvirke i hele konfliktspekteret. For å oppnå dette, må Hæren ha en forbedret evne til å operere integrert med nasjonale og allierte styrker. Skal Hæren kunne skape effekt og merverdi i multidomene fellesoperasjoner må fremtidens Hær ha styrket ildkraft og etterretning, økt evne til beskyttelse, og en mer robust logistikkunderstøttelse. I alle sammenhenger må Hæren dimensjoneres for å kunne løse de mest krevende landtaktiske oppgavene - evnen til å ta og holde terreng i kamp med likeverdige motstandere. For å opprettholde denne evnen over tid må reaksjonsevnen økes gjennom økt volum og tilgjengelighet på styrker.

Hæren anbefales i det neste tiåret videreutviklet inkrementelt mot en overordnet struktur: 1-3-3-1 – én overkommando, tre samvirkeorganiserte brigader, tre fagregimenter og én våpenskole.

2. Situasjonen

“As we currently see in Ukraine, we are once again reminded of the lasting nature and at the same time changing character of land warfare. Also contemporary wars are fought over the control of land, by means of conventional forces.

Hence, to build our armies, capable of serving our political and strategic aims within a combined – joint NATO framework, we must constantly modernize, utilize and exploit new technologies and competence to ensure comparative advantages over our adversaries. Yet, simultaneously we must understand the enduring nature of land warfare, by maintaining our land forces’ capability to defend land territories.”

Statssekretær B. J. Bentzen. Tale til Army Summit. Oslo, 27. September 2022

2.1. Det strategiske operasjonsmiljøet

På samme måte som i sitatet over, kan en si at internasjonal sikkerhetspolitikk sin varige natur er en grunnleggende tilstand av et sikkerhetskontinuum. Dette spenner fra en normalsituasjon av strategisk *konkurranse*, via *konfrontasjon* og *konflikt* og til slutt *konsolidering* i en ny strategisk sikkerhetssituasjon. Siden om lag 2010 har den globale sikkerhetssituasjonen blitt ytterligere preget av strategisk konkurranse mellom stormaktene, og det er nå en regional konfrontasjon i Europa. Dette er spesielt synlig i forholdet mellom Russland og Vesten på bakgrunn av den russiske invasjonen av Ukraina. Situasjonen mellom Kina og USA (herunder Vesten) er enn så lenge preget av en stadig mer intensivt strategisk konkurranse. Kjennetegnene er også at sikkerhetssituasjonen er ustabil og raskt kan eskalere.

Det er dette landskapet Norge og norsk sikkerhetspolitikk må forholde seg til for å ivareta norsk suverenitet og interesser. Forsvaret er et av statens mest sentrale virkemidler for å oppnå dette. Norsk forsvarsevne skal jamfør gjeldende langtidsplan oppnås gjennom 'forsvarskonseptet, der forsvarsevnen er et produkt av nasjonal (totalforsvars)evne, kollektiv evne gjennom vårt NATO-medlemskap og bilateral evne gjennom avtaler og samarbeid med nære allierte. Lett omskrevet, og med relevans for dette notatet, settes Forsvaret og dets egenevne i senter av konseptet. Dette etterlater særlig tre «størrelser» som Forsvaret må virke mot og sammen med for å generere operativ evne og i sum forsvarsevne; sivile aktører i rammen av totalforsvarskonseptet, NATO og utvalgte nære allierte og partnere¹. Et sterkt norsk forsvar, med tilstrekkelig bredde og dybde er forutsetningen for forsvarskonseptet og proporsjonalt med vår evne til å forfølge og ivareta våre sikkerhetsinteresser, både ovenfor allierte og motstandere.

Hæren skal i rammen av Forsvaret for øvrig, NATO og integrert med nære allierte, partnere og totalforsvaret bidra til avskrekking for å unngå at situasjoner av konkurranse og konfrontasjon utvikler seg til konflikt og angrep på Norge og våre allierte. Hæren skal bidra til forsvaret av Norge og allierte i væpnet konflikt.

Sikkerhetssituasjonen i årene som kommer vil fortsatt være uforutsigbar og krevende, med en vedvarende spenning mellom stormaktene. En generell situasjon basert på strategisk konkurranse og konfrontasjon vil være normalsituasjonen, der overganger til konflikt ikke kan utelukkes og vil kunne gå raskt. Det må tas høyde for at fremtidens konflikter kan være langvarige, svært voldelige og uforutsigbare. Samtidig er vi avhengig av å erkjenne og forstå hvordan ny og moderne teknologi, særlig i nye domener som cyber og space, sammen med aktivitet i de tradisjonelle domenene, påvirker vår egen og alliert sikkerhet. Sammensatt virkemiddelbruk med formål å påvirke norske befolkning og myndigheter, samt svekke vår handlefrihet, må forventes å øke i omfang og intensitet fremover. Symptomatisk for slik aktivitet er også at det utfordrer vår forståelse av tradisjonelle sikkerhetsutfordringer og grensene for fred, krise og konflikt i folkerettslig forstand. For å ivareta norske sikkerhetsinteresser i et slikt strategisk operasjonsmiljø, krever det moderne styrker som er interoperable med NATO, allierte og partnere, har tilstrekkelig bredde og kampkraft, samt evne til tilstedeværelse og (strids)utholdenhet - både med tanke på personell, materiell og forsyninger.

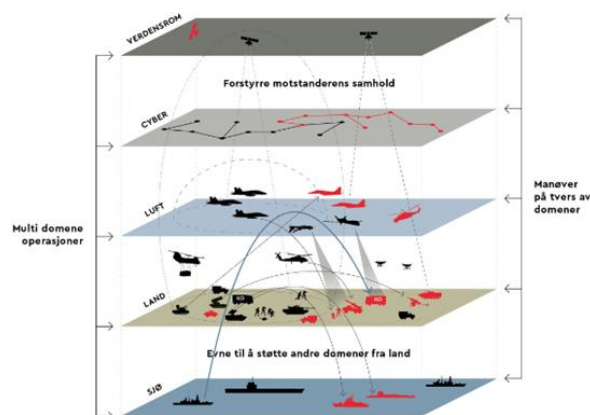
¹ Sverige og Finland omtales i dette notatet som «partnere», all den tid landene formelt ikke er medlemmer av NATO enda.

2.2. Særlig viktige drivere som påvirker fremtidens Hær

2.2.1. Utviklingen av alliansen og nære allierte

NATOs innretning og videre utvikling stadfestes først og fremst i det oppdaterte strategiske konseptet til NATO fra 2022. Dette må ses i sammenheng med NATOs militærstrategi, konseptet for alliansens utvikling og NATOs operative planverk. Særlig sentralt i utviklingen er NATOs reetablerte fokus på avskrekking og forsvar av alliansens territorium, samt ny styrkemodell. Det forventes vedvarende økte krav og forventninger fra alliansen til medlemslandenes styrkebidrag til kollektiv sikkerhet, både knyttet til stående styrker som enhanced Forward Presence (eFP), beredskapsstyrker og de enkelte medlemslands styrkestrukturer. Særlig viktig for Norge blir det å etablere gode samvirkeforhold til de landene og styrkene som spesielt knyttes til innsats i Norge (og Norden) i tråd med operative planverk.

Alliert konseptutvikling påvirker nåværende og fremtidig utvikling av Hæren. Per i dag er særlig NATOs og US Army's *Multi Domain Operations* (MDO) og USMC's *Distributed Maritime Operations* (DMO) konsepter viktige. De to siste beskriver hvordan amerikanske styrker tilnærmer seg kamp mot likeverdige motstandere. US Army MDO beskriver en tettere integrasjon mellom krigføringsdomenene og er det amerikanske svaret på henholdsvis russisk og kinesisk Anti Access/Area Denial (A2AD) konsepter. Det britiske *Integrated Operations Concept* (IOC) er på mange måter bygd på samme konseptuelle grunnlag som MDO, samt informert av DMO, men satt i en britisk kontekst for helhetlig utnyttelse av deres militære og sivile virkemidler for å oppnå strategiske målsettinger. Det samme gjelder NATOs MDO-konsept. For å oppnå intensjonen med det norske forsvarskonseptet er det nødvendig at Norge, Forsvaret og Hæren forstår de allierte konseptene og kan samvirke spesielt med amerikanske og britiske styrker, men også andre nære allierte og partners styrker og andre bidrag innrettet etter disse konseptene. Dette gjelder i særlig grad MDO og Hærens evne til å operere som del av og skape merverdi i fellesoperasjoner. De ulike konseptene, og spesielt USMCs DMO, vil også innebære at strukturutvikling sees i sammenheng, for å sikre at den norske og allierte styrken blir gjensidig forsterkende. En utvikling av norske styrker som vektlegger evnen til å være såkalt «in-place force» er et eksempel på dette.

Domeneoverskridende integrasjon

2.2.2. Svensk og finsk medlemskap i NATO

Sverige og Finlands medlemskap i NATO vil medføre at NATOs operasjonsområde i nord utvides, og Norge vil i større grad kunne bli et alliert transitt- og oppmarsjområde for allierte forsterkninger til Sverige og Finland. Hæren, sammen med øvrige deler av Forsvaret og i særdeleshet Heimevernet (HV), må derfor være i stand til å ivareta alliert mottak og understøttelse, spesielt i områdene fra Narvik og sørover. Et utvidet alliert operasjonsområde i Norden vil påvirke det operative planverket, og derigjennom både behovet og muligheten for nordisk operativt samvirke i alliert kontekst. Det er i denne sammenhengen rimelig å anta at NATOs fremtidige operative planverk for Norden vil omfatte behov for at norske landstyrker skal kunne operere i Sverige og/ eller Finland, primært på Nordkalotten, men også lengre sør. Svensk og finsk medlemskap vil også åpne nye muligheter for synergier innenfor utdanning, trening, logistikk og materiellsamarbeid med videre, mellom de nordiske hærstyrkene.

2.2.3. Sentrale kapabiliteter i Forsvaret

Forsvaret har opprettholdt en relativt stor bredde av kapabiliteter. Det er hensiktsmessig for å møte trusler i alle domener, samt operere sammen og integrert med allierte. Av de mest sentrale kapabilitetene i Forsvarets struktur nå og de neste tiårene, utenfor Hæren, er femte generasjons jagerfly F-35, P-8 maritimt patruljefly, ubåter, samt kapabiliteter innen cyber og space. Disse utgjør hver for seg store investeringer, og samtidig potensielt vesentlig styrket operativ evne for Forsvaret isolert sett, og økt forsvarsevne for Norge og alliansen. Dette påvirker Hæren både med tanke på hvordan Hæren bør operere for å utnytte disse kapabilitetene, men også hvordan Hæren gjennom egne operasjoner kan bidra til maksimal utnyttelse av de samlede ressurser. Sentralt for å lykkes med multidomene operasjoner er moderne sambandsløsninger, utnyttelse av kunstig intelligens og stordata for å knytte sammen sensorer, analyseverktøy, effektorer og beslutningstakere.

2.2.4. Teknologitvillingen

Den teknologiske utviklingen tilsier at rekkevidden og presisjonen på våpensystem vil øke, og tilgang til nye domener som cyber og space, gjør at disse blir tilgjengelig for sikkerhetspolitisk påvirkning og utnyttelse. Det vil bli krevende å operere skjult og uten signatur, samtidig som moderne teknologi kan bidra til å øke tempoet i militære operasjoner. Hensiktsmessig utnyttelse av moderne og raskt utviklende teknologi betinger at Hæren har tilgang på kompetent personell og utvikler en kultur for kontinuerlig endring og innovasjon.

2.2.5. Samvirke og integrasjon

Forsvaret og Hæren vil ikke alene kunne forsvare Norge og norske interesser mot alle former for angrep fra en stormakt, uavhengig av forsvarsbudsjettets størrelse. I erkjennelse av dette er en av de aller viktigste funksjonene til Forsvaret og Hæren nettopp evnen til å operere sammen og integrert med allierte og partnere. Samtidig må Forsvaret og Hæren kunne samvirke med sivile aktører i rammen av totalforsvarskonseptet. Dette gjelder både i situasjoner der sivile aktører støtter Forsvaret og vice versa.

Det er i norsk sikkerhetspolitisk interesse at allierte landstyrker trener og øver i Norge, like mye som det er i disse landenes egeninteresse å ha evne til å operere i Norge og norske nærområder spesielt, og i arktisk klima generelt. Et slikt samvirke har fra norsk side som formål å i størst mulig grad knytte nære allierte til innsats i Norge gjennom det operative planverket, og styrke evnen til å operere sammen med norske avdelinger.

Samvirket skal bidra til å forme den allierte aktiviteten i tråd med norske interesser, noe som betinger at Hæren har relevante kapabiliteter og kompetanse. Spesielt viktig er robuste og kompetente kommando- og kontrollstrukturer, stående samvirkesystemer og ikke minst egnede sambandsløsninger for sømløs digital samhandling. Dette er også av avgjørende betydning for å kunne utnytte norske (og allierte) kapabiliteter som F-35 optimalt, og på den måten skape fellesoperative synergier mellom F-35 og Hæren. Innsats i utlandet gjennom internasjonale operasjoner og beredskap vil, i tillegg til å vise norsk vilje og evne til å bidra, også gi positive effekter i forhold til samvirke og integrasjon.

2.2.6. Norges strategiske posisjon og synergien 1-5

Norges beliggenhet med nærhet til Kola, lang kystlinje mot Barentshavet og havområdene for russisk maktprojeksjon i vestlig strategisk retning, påvirker norsk sikkerhet og strategisk handlefrihet. Betydelige deler av norsk verdiskaping og handel er basert på uhindret tilgang til norske havområder og sjøveier. På tilsvarende vis er så vel den russiske som allierte strategiske interessen for Norge og norske nærområder først og fremst direkte eller indirekte koblet til handlefrihet og maktprojeksjon i det maritime domenet. Det er derfor naturlig at Forsvaret har robuste og tilpassede kapasiteter for å ivareta norske interesser i det maritime domenet. Dette betyr imidlertid ikke at evnen til forsvar av og operasjoner i landdomenet kan neglisjeres.

Med svensk og finsk NATO-medlemskap og forventet økt russisk avhengighet av den strategiske avskrekkingsevnen på Kola for å opprettholde sin stormaktstatus, vil trolig spenningsforholdet i nordområdene øke i tiden som kommer. For å bidra til troverdig avskrekking og fortsatt stabilitet i nord, er det avgjørende at Norge, de nordiske landene og alliansen for øvrig kan mønstre et helhetlig og multidomene-basert forsvar. Hæren har en sentral rolle i dette, både for å ivareta norske interesser i normalsituasjonen, bidra til avskrekking, og i væpnet konflikt sammen med alliansen og partnere.

3. Landmakten og Hærens oppgaver

“Mamma, om krigen kommer hit, hit til vaskerommet, - kommer Tante og redder oss da?”

Markus 5 år, nevø av hærøffiser

3.1. Landmakten

I Norge utgjør Hæren og Heimevernet tyngden av landforsvaret. Heimevernet ivaretar det territorielle ansvaret i fred, krise og krig, primært ved å ha landsdekkende tilstedeværelse med evne til vakt og sikring av viktige militære og sivile objekter og infrastruktur, samt samhandling med det sivile samfunnet i rammen av totalforsvarskonseptet. Hæren har på samme måte oppgaver i hele konfliktspekteret, med en kombinasjon av kontinuerlig tilstedeværelse i prioriterte områder med tilpassede kapasiteter og mobile enheter som kan anvendes der behov oppstår. Slik bidrar i sum landforsvaret, i rammen av øvrige komponenter i Forsvaret og NATO, til troverdig avskrekking og beredskap for operasjoner i kriser og væpnet konflikt.

3.2. Hærens oppgaver

3.2.1. Generelt

Hæren er summen av stridstekniske og taktiske samvirkesystemer. Isolert skal disse kunne operere som selvstendig kampsystemer, men utnyttes optimalt som integrerte deler av allierte fellesoperasjoner, enten i Norge eller utenfor landets grenser. Derfor må Hæren dimensjoneres for å kunne løse de mest krevende landtaktiske oppgavene; evnen til å ta og holde terreng i kamp med likeverdige motstandere (*near peer adversaries*). Norsk sikkerhet og norske sikkerhetsinteresser ivaretas gjennom militær innsats utenfor landets grenser. Det å ivareta vårt ansvar som medlem av NATO og FN er en sentral del av å være en troverdig alliert. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon og forventet utvikling er det økte krav til Norge om å bidra i alliansen med relevante kapasiteter og større volum. Disse kravene favner også vår evne til å stille relevante landstyrker til internasjonale operasjoner og beredskap.

Nasjonalt er Hæren en sentral militær aktør i totalforsvaret. Gjennom å bidra med kapasiteter til samfunnssikkerhet i det daglige, og ved å kunne forsterke dette, integrere og utnytte støtte fra sivile aktører i krise og krig.

3.2.2. Bidra til troverdig avskrekking med grunnlag i NATOs kollektive forsvar

For å oppnå troverdig avskrekking, må en potensiell motstander se at Hæren har evne og vilje til å forsvar. Tilstedeværelse av uniformert personell kan bidra til sikkerhet for lokalbefolkningen, samtidig som det signaliserer forsvarsvilje. En slik posisjonering av militære styrker bidrar til avskrekking. I fredstid, gjennom utdanning, trening og øvelser demonstrerer Hæren evne og vilje til å operere effektivt og forsvare Norges suverenitet. Hærens beredskapsorganisasjon må i tråd med stadig skjerpede klartider raskt evne å sette større styrker på krigsfot. Dette må øves i fredstid, fordi de stående styrkene og evnen til å aktivere og bruke beredskapsstyrkene er en vesentlig avskrekkingfaktor. Gjennom tilpassede og spesialiserte militære kapasiteter, samt evne til å stå over tid, bidrar Hæren til en ønsket normalsituasjon med (land)militær tilstedeværelse. Dette gir økt handlefrihet for norske myndigheter, bidrar til stabilitet og hindrer uintendert eskalering.

3.2.3. Hevde norsk suverenitet og forsvaret Norge og allierte ved væpnet konflikt

Hæren bidrar hver dag til å hevde norsk suverenitet og forsvare norsk territorium, om nødvendig med militær makt. Dette gjør Hæren med utgangspunkt i gjeldende struktur og ressursrammer gjennom tilstedeværelse med avdelinger på bakken. Hærens styrker driver aktivitet med utgangspunkt i operasjonsbasene i Finnmark, Troms, Østerdalen og Oslo-området. Grensevakten er kontinuerlig på plass for å overvåke Norges 198 kilometer lange grense mot Russland, Hans Majestet Kongens Garde sikrer Kongehuset og de kongelige residenser, mens taktiske samvirkesystemer som Brigade Nord og Hærens operative ledelse gir en synlig evne til fellesoperasjoner og alliert samvirke.

Dersom avskrekking feiler og Norge eller allierte blir utsatt for væpnet angrep, skal Hæren umiddelbart yte motstand og operere i tråd med lovverk og operative nasjonale, allierte og bilaterale planer. Hæren opererer i slike situasjoner ikke alene, men i tett samvirke med andre nasjonale styrker og sivile aktører, allierte og partnere. Innenfor disse rammene konfronterer Hæren motstanderen for å degradere eller ødelegge fysiske kapasitet til å fortsette sine operasjoner, gjennom å direkte eller indirekte ramme fienden evne og vilje. Historisk har denne utfordringen alltid vært håndtert best ved å benytte kampavdelinger med en balansert evne til å rette kombinerte

effekter mot motstanderen, og ikke ved å basere seg på såkalte «supervåpen». Landstyrker, inkludert Hæren, er derfor et system av systemer. Hensikten er å skape synergi, der organisasjonens samlede kampkraft er større enn summen av delene.

3.2.4. *Alliert samvirke og integrasjon*

For å sikre at allierte kan samvirke effektivt med Hæren må disse øve sammen jevnlig. Særegenheten til norsk klima, miljø og topografi gjør at det er viktig at mye av treningen og øvelsene gjennomføres i Norge. Koblingen med allierte styrkes ytterligere gjennom tett samarbeid i fredstid. Særlig innenfor områder som operativ planlegging, testing av nye konsepter, samt teknologi og utdanning. For Hæren betyr dette at hele organisasjonen må ha kompetanse og evne til å samvirke mest mulig integrert - dette gjør oss relevante og attraktive i alliansen. Dette understreker behovet for at norske hærstyrker organiseres og opererer på en måte som er gjenkjennbar og interoperabel med våre allierte. Dette er også avgjørende for å kunne imøtekomme de stadig skjerpede behovene for å stille robuste og interoperable landstyrker internasjonalt. Slik bidrar Hæren til de sikkerhetspolitiske målsettingene om å maksimere norsk innflytelse og handlingsrom, samt at eskaleringskontroll og allierte fellesoperasjoner på norsk jord i størst mulig grad foregår på Norges premisser.

3.2.5. *Bidra til nasjonal sikkerhet i rammen av totalforsvaret*

Totalforsvarskonseptet omfatter for Hærens del tilpasset gjensidig støtte og samarbeid mellom Hæren og det sivile samfunn. Hensikten er å oppnå effektiv samordning og utnyttelse av samfunnets samlede ressurser i forbindelse med krisehåndtering. I et slikt samvirke har Hæren og Heimevernet hver for seg og samlet, en viktig rolle. Enten som respons på en ekstern villet handling som søker å destabilisere samfunnet gjennom sammensatte virkemidler, eller ved kriser som naturkatastrofer, pandemier og tilsvarende. Ovenfor sammensatte virkemidler og fordekt påvirkning har Hæren, sammen med Heimevernet, gode forutsetninger for å ivareta norske sikkerhetsinteresser, samfunnskritiske installasjoner og politisk handlefrihet. Dette forutsetter nærhet, forståelse for normalsituasjonen og evne til innhenting og analyse av relevant informasjon. Til sjøs og i luften krever dette nærhet av fartøy som kan overvåke eller avskjære. På landjorda kreves tilstedeværelse av personell og sensorer, - også for å skape tillit og samhandling med lokalbefolkningen.

For støtte til sivil krisehåndtering har Hæren ressurser, materiell og kapabiliteter som kan yte viktig bistand til sivile sektorer. Hæren har nisjekapasiteter som kan bistå politivirksomhet, grensekontroll, sivil helsevesen, og understøtte samfunnet ved naturkatastrofer eller lignende hendelser som utfordrer eller uttømmer sivile myndigheters evner og kapasiteter. Eksempler på dette kan være Hærens støtte i forbindelse med redningsaksjonen i Gjerdrum kommune, støtte til sivile helseinstitusjoner under korona-pandemien eller støtten fra Hæren i etterkant av terrorhandlingen 22. juli 2011.

4. Hvordan opererer Hæren

4.1. Grunnleggende

Evnen til å forsvare og beherske landterritorium over tid kan kun oppnås gjennom bruk av soldater på bakken, og er et svært tydelig tegn på politisk vilje og forpliktelse. Til forskjell fra sjø- og luftkomponenter kjennetegnes hærstyrker ved å være i stand til å ta, okkupere og holde territorium,

- så lenge som nødvendig og under alle vær-, lys- og føreforhold. Dette inkluderer naturlig nok det som er på land i form av befolkning, aktivitet, infrastruktur og suvereniteten over territoriet.

Målsettingen med militære operasjoner er enten å påtvinge motstanderen vår vilje eller å hindre motstanderen i å påtvinge oss sin vilje. På land oppnås dette gjennom tidsriktig og tilpasset posisjonering av land/-hærstyrker, for å påvirke en motstanders kost-/nyttevurderinger på en slik måte at kostnadene vurderes som større enn nytten ved å utfordre norsk eller alliert territoriell suverenitet. Om likevel avskrekking feiler vil Hæren bruke, eller true med bruk av, tilpasset makt for avverge og motstå væpnet angrep.

4.2. Ledelse

Oppdragsbasert ledelse er gjeldende filosofi for alle nivå i Hæren, noe som muliggjør fleksibilitet i spennet mellom sentralisert og desentralisert ledelse, samt utførelse etter behov. Ledelseskonseptet gjør at Hæren kan utnytte den norske soldatens høye kompetanse og ferdighetsnivå, selvstendighet og initiativ. Hæren får dermed stor effekt ut av hver enkelt enhet og hvert kommandonivå. Både i organisering, nivåinndeling og prosedyrer, skal Hærens ledelsesnoder innrettes mot fellesoperasjoner og evne til samvirke med allierte.

Hærens evne til å føre kommando og kontroll over styrkene på bakken understøttes av interoperable kommunikasjonssystemer og tidsriktig etterretning. I tillegg støtter militærpolitiet med styrkebeskyttelse, evne til mobilitet, ordens- og etterforskning.

4.3. Etterretning

Tidsriktig etterretning er en del av Hærens beslutningsgrunnlag og Hærens etterretningskapasiteter er i tillegg spesielt viktige for beslutninger på operasjonelt og strategisk nivå. Etterretning bidrar til å identifisere indikatorer og advarsler, samt å etablere og vedlikeholde etterretningsbildet. Det støtter planarbeid og ledelse av operasjoner, herunder bistand til å identifisere mål til støtte for målbekjempelse. Hærens samlede etterretningsorganisasjon omfatter dedikerte etterretnings-, oppklaring-, ildledning- og rekognoseringsavdelinger, i tillegg stabsfunksjoner innen etterretning på alle nivå.

4.4. Manøver og ild

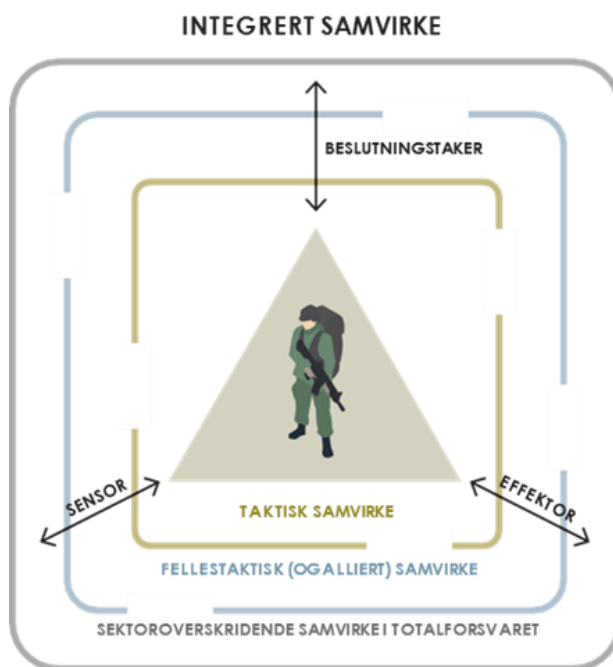
Hærens kampenheter skaper avgjørelse gjennom en kombinasjon av ild og manøver. Manøver er posisjonering av styrker på stridsfeltet for å best mulig påvirke en motstander gjennom trussel om eller bruk av ild. De forskjellige kampstyrkene bidrar med komplementære egenskaper og evner, som gir Hæren fleksibilitet og handlefrihet i valg av innsats og handlemåter. I tillegg til ilden som er integrert i kampenhetene er Hæren helt avhengig av et moderne og multirekkevidde artilleri for troverdig evne til å bekjempe en motstander. Langtrekkende presisjonsild kan i tiltagende grad opereres fra land og bidra til fellesoperative og strategiske effekter på lang avstand. Slik ild kan også i betydelig grad bidra til effekter i blant annet sjødomenet, herunder sjønektelse.

Manøverstyrkene, kombinert med effektiv utnyttelse av terrenget, aktive og passive mobilitetsfremmende og -hemmende tiltak, understøttet av moderne sensorer, bidrar til å forme motstanderen slik at den mer effektivt kan bekjempes med landbasert eller fellesoperativ ild. Dette bidrar blant annet til at F-35 kan utnyttes mer effektivt. Hærens mobile luftvern beskytter prioriterte avdelinger og installasjoner mot luftangrep, missilangrep og luftovervåking. Hæren skal kunne

utnytte ild levert fra nasjonale og allierte land-, sjø- og luftenheter. Hærens kapasitet innen elektronisk krigføring skal være i stand til å støtte i alle faser av konfliktspekteret – herunder elektronisk overvåkning, elektronisk angrep, elektroniske beskyttelsestiltak og villedning. Effekt påføres ved å identifisere mål, vildele, forstyrre eller nekte en motstanders bruk av kommunikasjonssystemer. Hæren skal videre ha kapasitet til å oppdage, rapportere og rense forurenset personell, materiell og installasjoner utsatt for ABC-stridsmidler.

4.5. Støtteavdelinger

Alle enheter i Hæren er avhengig av støtte fra sanitet og logistikk. Desto nærmere motstanderen enhetene befinner seg, desto vanskeligere blir evnen til å støtte. Understøttelse av kampoperasjoner må derfor balanseres mellom behovet for menneskelig kompetanse, og områder der maskiner eller teknologi kan utføre oppgaven. Både medisinsk og logistisk understøttelse må være pålitelig, fleksibel og proaktiv. Understøttelse av felles militære kapasiteter og utnyttelse av sivile kapasiteter innenfor disse områdene skal sikre effektiv ressursutnyttelse. Grunnregelen er at kampnære kapasiteter forblir militære, mens utholdenhet og volum sikres gjennom samhandling med sivile ressurser. Dette krever ytterligere fokus på å fylle beredskapslagre, men også tydeligere og mer presise behov fra Hæren til hele bredden av sivile samvirkepartnere. Det er høyst nødvendig at det sivil-militære samvirket inngår i det operative planverket og øves jevnlig.

5. Fremtidens Hær

«Morgendagens hær er et moderne domene- og sektoroverskridende kampsystem med evne til integrert samvirke i hele konfliktspekteret.»

«Konsept for utvikling av Hæren,»

5.1. Grunnlaget

Hæren har de siste 30 årene vært gjennom en betydelig omorganisering. Fra 1990-tallets voluminøse mobiliseringshær til dagens struktur med kun én brigade. Kommando og kontroll- (K2) og kampstøttestrukturen er også sterkt redusert. Reduksjonene medførte at flere av både K2- og kampstøttefunksjonene ble preservert og ivaretatt på et minimumsnivå i Brigade Nord. Den endrede sikkerhetssituasjonen siden 2014 har medført behov for å styrke Forsvaret, herunder øke volumet og modernisere Hæren. Gjeldende langtidsplan (LTP) viderefører denne utviklingen og legger et grunnlag for videre styrking og tilpasning av Hæren. Det gir grunnlag for å etablere en landkommando med utgangspunkt i Hærstaben, reetablering av Finnmark landforsvar som en start for å ivareta kontinuerlig tilstedeværelse i Finnmark og videreutvikling av Brigade Nord til en robust mekanisert brigade med tilførsel av en fjerde mekanisert bataljon. LTP beskriver også etablering av flere kampstøtte- og støtteavdelinger på utsiden av brigaden gjennom en kombinasjon av og å strømlinjeforme brigadens avdelinger til brigadens behov, og økt bruk av kadreavdelinger.

Med utgangspunkt i fremtidens strategiske operasjonsmiljø og Hærens oppgaver, er det nødvendig å videreføre styrking av Hæren. Både som en relevant komponent i rammen av Forsvaret og NATO, men viktigst som et vedvarende gripbart og tilpasset sikkerhetspolitisk verktøy for norske myndigheter. Utviklingen må ha som mål å bygge Hæren til et kampsystem med iboende fleksibilitet og utholdenhet, med evne til å motstå strategiske sjokk og evne til å operere i et stadig mer dynamisk og komplekst operasjonsmiljø. Landdomenet vil naturlig være Hærens primære operasjonsmiljø, samtidig som Hæren skal kunne påvirke og forsvare seg mot trusler i alle domener og derigjennom skape merverdi og effekt i multidomene fellesoperasjoner. Fremtidens hær må ha en forbedret evne til å operere integrert med nasjonale og allierte styrker, økt reaksjonsevne, styrket ildkraft og etterretning, økt evne til beskyttelse, økt volum og tilgjengelighet på styrker. Videre også en forbedret utholdenhet gjennom økt utnyttelse av reservepersonell og -avdelinger, samt en mer robust logistikkunderstøttelse. For å understøtte øvrige deler av Forsvaret og allierte forsterkningsstyrkers evne til å operere og sloss over tid, må Hæren ha enheter i bakre områder som kan ivareta mottak og understøttelse av allierte forsterkningsstyrker og -logistikk, sikre etterforsyning og forsyningsakser, samt ivareta nødvendig utdanning og trening av forsterknings- og mobiliseringsstyrker.

Rent konkret anbefales derfor at Hæren i de neste ti år videreutvikles inkrementelt mot denne overordnede strukturen 1-3-3-1: *en overkommando, tre samvirkeorganiserte brigader, tre fagregimenter og én våpenskole*. Den videre utviklingen etter dette følger samme tilnærming og vil innebære etablering av ytterligere brigader og regimenter tilpasset den sikkerhetspolitiske situasjonen.

Hæren vil i fremtiden ha en kombinasjon av mekaniserte, motoriserte og lette kampstyrker. Styrker som ikke er bundet til spesifikke (statiske) oppdrag eller vedvarende territoriell tilstedeværelse i prioriterte områder, muliggjør nasjonal eller internasjonal innsats der de settes inn. Disse styrkene vil ha variasjoner i egenskapene egenbeskyttelse, robusthet, utholdenhet, ildkraft og mobilitet.

5.2. Ledelse – Hæren overkommando

Hærens overkommando (HOK) er lokalisert i Nord-Norge og har evne til å føre kommando over norske og allierte landstyrker i et omfang som er større enn den norske landmakten. På den måten kan effektiv kommando og kontroll, samt nasjonal innflytelse over landoperasjoner i Norge ivaretas.

Den samme overkommandoen kan også, sammen med nasjonale styrker, overføres kommandomessig til allierte eller NATO, og vil gjennom dette sikre nasjonal innflytelse på alliert innsats i Norge og eventuelt våre nærområder.

HOK er organisert utrustet og trent for helhetlig integrasjon, planlegging, ledelse og koordinering av landoperasjoner i hele konfliktspekteret. Det innebærer evnen til å integrere egne ressurser med andre, kombinert med evnen til å avgi, motta og anvende ressurser fra nasjonale eller allierte styrker. HOK har evne til å utøve kommando og kontroll i rammen av fellesoperasjoner nasjonalt, eller som ett selvstendig landkomponent. Ledelser på brigade- og regimentsnivå skal kunne operere mobilt. Ledelse av Hæren omfatter også ivaretagelse av fagmyndighet for landmilitær virksomhet, samt forvaltning og drift i tillegg til utvikling av Hæren på kort og lang sikt.

Hærens ledelse har nettverksbaserte informasjonssystemer med mulighet til sømløs deling av informasjon og data i alle domener, nasjonalt og med allierte fra både statiske og mobile kommandoplasser med tilpasset beskyttelse. Dette bidrar til robusthet, redundans og evne til planlegging, ledelse og koordinering av Hærens aktiviteter over lengre tidsrom, og i overgangen mellom fred, krise og krig. Hærens informasjons- og kommunikasjonssystemer, samt statiske og mobile kommandoplasser etableres og driftes av en sambandsorganisasjon. En slik organisasjon er tilpasset oppdraget, og evner å utnytte tilgjengelig infrastruktur og tilgjengelig teknologi.

5.3. Manøver og ild – stridstekniske samvirkesystemer tilsvarende brigader

Fremtidens hær har tre brigader der alle er organisert som samvirkesystem, kan operere selvstendig i flere dager og bidrar til fellesoperative effekter. Brigadene skal sikre tilstedeværelse, styrket kampkraft og fleksibilitet i hele sikkerhetskontinuumet. Det bidrar også til å øke norske myndigheters mulighet til over tid, å bidra substansielt med robuste styrker til kollektiv sikkerhet internasjonalt.

Den nordligste av brigadene er Finnmark landforsvar (FLF). Finnmark landforsvar skal ha høy oppsettingsgrad (> 90%), sikrer kontinuerlig tilstedeværelse og evne til eskalering i Finnmark. Den er organisert med en kombinasjon av stående mekaniserte styrker og jegeravdelinger, samt heimevernsstyrker. Brigade FLF må videreutvikles med styrket organisk ildstøtte, luftvern og støtteavdelinger for å gjøre den mer utholdende og fleksibel.

Brigade Nord er en mekanisert avdeling med høy oppsettingsgrad (70-80%). Brigade Nord sikrer tilstedeværelse i Troms, er dimensjonert for å forsterke i alle landsdeler og ivareta integrering med allierte styrker. Denne brigaden kan også bidra til å sikre mottak og understøttelse av allierte styrker. Den vedtatte styrkingen av Brigade Nord med en mekanisert bataljon fullføres i tråd med gjeldende planer.

Den tredje brigaden er i stor grad basert på reserver, og er lettere utrustet enn de mekaniserte avdelingene. Denne brigaden skal fortrinnsvis bidra til økt taktisk og operasjonell fleksibilitet og utholdenhet. Den vil også ivareta behov for tilstedeværelse og sikring av allierte mottaksområder og kritisk viktige funksjoner og infrastruktur. Videre vil den tredje brigaden kunne anvendes som en mobil reaksjonsstyrke enten samlet eller i mindre forband for å styrke de territoriale landstyrkenes evne til å gjennomføre territoriale operasjoner i hele sikkerhetskontinuumet. Oppsettingsgraden vil være lav (20-30%), der reaksjonsevne ivaretas gjennom stående kadrer for de avdelingene som ikke er stående.

På lengre sikt bør det etableres en ny mekanisert brigade som også i stor grad baseres på reserver. Dette gir Forsvaret og Norge økt nasjonal evne til høyintensitets landoperasjoner, samtidig som det gjør at Norge kan bidra til kollektiv sikkerhet i samsvar med politiske ambisjoner og alliansens oppdaterte operative planer og forventninger.

5.4. Ledelsesstøtte, kampstøtte og støtte – fagregimenter

Fagregimentene er operative avdelinger. De har sitt virkeområde innenfor ett fagfelt og samtidig samvirker med hele Hæren, samt i mange tilfeller også hele Forsvarets operative struktur. Fagregimentene knytter sammen komplekse fagområder med stor bredde i oppgaver og stor kontaktflate i Hæren og Forsvaret. Dette sikrer sterke og vitale fagmiljø. Regimentene gir fleksibilitet og større evne til kraftsamling. Innledningsvis etableres to ny regimenter i tillegg til Trenregimentet, som allerede er etablert og ivaretar drift av alle Hærens garnisoner og logistisk-understøttelse av landoperasjoner i garnison og felt. De to nye regimentene er Etterretningsregimentet med utgangspunkt i dagens Etterretningsbataljon, og Militærpolitiregimentet med utgangspunkt i nåværende Forsvarets militærpolitiavdeling. Basert på utvikling av teknologi, organisering av Hæren, samt behovet for økt kapasitet innenfor multidomene operasjoner bør det etableres flere fagregimenter. Disse er Ingeniørregimentet med hovedsakelig tyngre ingeniøravdelinger basert på reserver. Artilleriregimentet etableres med nye kapabiliteter som langtreckende presisjonsild og luftvern, samt at Sambandsregiment opprettes med nye og moderne IKT og sambandsløsninger for understøttelse av multidomene operasjoner. Regimentene vil kunne ha varierende oppsettingsgrad, i tråd med behov for de enkelte kapabilitetenes tilgjengelighet.

5.5. Kompetanse og utvikling – våpenskole

Kompetanse og utvikling av Hæren ivaretas gjennom Hærens våpenskole. Hærens våpenskole er Forsvarets og Hærens kunnskapssenter for landoperasjoner, og utarbeider konsepter, doktriner, taktikk, teknikk og prosedyrer for landmilitær virksomhet. Skolen er ansvarlig for fag- og funksjonsutdanning innen grunnleggende soldatutdanning, grunnleggende lederutdanning, utdanning av spesialister og stabsoffiserer. Hærens våpenskole ivaretar fagansvar for alle troppearter i Hæren, og forvalter i tillegg fagansvar for hundetjeneste, vintertjeneste, ABC-vern og C-IED for hele Forsvaret. For å sikre kontinuerlig utvikling av Hæren er Hærens våpenskole ansvarlig for utviklings- og eksperimenteringsarbeid. Dette bidrar til utvikling av ny taktikk og prosedyrer, samt bidrag inn i materiellinvesteringsprosjekter. Hærens våpenskole skal ha evne til styrkeproduksjon, kompetansebygging og utvikling kontinuerlig i fred, krise og krig, dog tilpasset situasjonen.

6. Muligheter og utfordringer

6.1. Mennesket og soldaten

«Selv om et land har kompetente soldater og store mengder våpen og ammunisjon, kan ingen vinne uten vilje. Og vilje er ikke en fast størrelse i krig. Den vil variere mellom å være sterk og svak. Det er krevende over tid å opprettholde en vilje som er sterkere enn motstanderens».

Sjef Hæren, generalmajor Lars S. Lervik, Tale til Oslo Militære Samfund, 31. oktober 2022.

Norske kvinner og menn er grunnlaget for hvor god Hæren kan bli. Den enkelte soldat, mennesket – menig, befal eller offiser - er og vil i overskuelig fremtid være Hærens viktigste ressurs.

Summen av verdier, holdninger og prinsipper som bor i hver enkelt soldat er den viktigste kilden til Hærens kampkraft. Soldatene i Hæren er ledere, og Hærens ledere er soldater. Det er dyktige, besluttsomme og oppofrende ledere og soldater som binder Hæren sammen. Utøvelsen av ledelse i Hæren er tuftet på verdier. Kjerneverdiene respekt, ansvar og mot står fast, hvorav viljen til å ta ansvar er den mest fremtredende lederegenskap. Hærens ledere evner å skape mening i kaos, kompleksitet og usikkerhet ved å etablere en felles retning for innsatsen, forpliktelse til å løse oppdrag og samhandling internt og eksternt for maksimal effekt. Å mobilisere viljen til å ta opp kampen og skape oppslutning krever derfor ikke bare taktisk og militærfaglig kompetanse, men også relasjonell kompetanse. Hærens ledere skal ha gode mellommenneskelige ferdigheter, de må kommunisere godt med sine medsoldater og de evner å etablere, vedlikeholde og utvikle gode relasjoner.

Det vil være utfordrende for Hæren å tilrettelegge for godt lederskap og utdanning av soldater med en kompetanse- og utdanningssøyle som er underdimensjonert. Kompetanseproduksjonen innenfor flere spesialistfag og offisersutdanning anses ikke bærekraftig. Dagens ordning utfordrer Hærens operative evne ved at den genererer høyt funksjonelt fravær fra de operative avdelingene for å understøtte og motta nødvendig utdanning. Videre er forutsetningen som ligger i ordning for militært tilsatte (OMT) vedrørende økt stå-tid ikke realisert, noe som igjen resulterer i at det er et kontinuerlig behov for funksjonell- og nivådannende utdanning. For å vokse og fylle planlagt fremtidig struktur, samt opprettholde operativ evne og bygge kompetanse er det behov for aktive tiltak for å rekruttere, utdanne og ikke minst beholde personell. I denne prosessen skal Hæren være proaktiv og løsningsorientert for å bidra til at Forsvarets og Hærens utdanningssystem er attraktivt, kosteffektivt og utnytter mulighetene for sivilt-militært samarbeid og moderne teknologi. Tiltakene spenner fra å øke kvotene på Forsvarets utdanningsinstitusjoner, styrke kompetansesøylen i Hæren, øke adekvate bo- og velferdstilbud, til en mer fleksibel tilnærming mellom avdelingstilhørighet og geografisk jobbsted.

6.2. Vilje og evne til å investere i beredskap

Hærens avdelinger skal være tilgjengelige og ha en reaksjonsevne i tråd med de til enhver tid gjeldende behov og krav. Dette innebærer også tilgang på tilstrekkelige mengder forsyninger, ammunisjon, reservedeler, drivstoff, i tillegg til individuell og systemmessig kompetanse. Det er nødvendig å tilføre Hæren dette, parallelt må fremtidige materiellanskaffelser ta høyde for å anskaffe reservedeler til mer enn kun initial drift. Særlig viktig er tilgang på tilstrekkelige mengder stridsavgjørende ammunisjon i tråd med det operative planverket. Med økende grad av reservistbaserte avdelinger er det ytterst behov for at disse jevnlig øves for å ivareta troverdig operativ evne.

6.3. Tettere nordisk samarbeid

Svensk og finsk NATO-medlemskap har som omtalt tidligere i dette notatet stor strategisk betydning for Norge og norsk sikkerhet. Det er naturlig at både Sverige og Finland vil trenge noe tid på å finne sin plass i NATO og identifisere på hvilken måte de ønsker å videreutvikle det nordiske forsvarssamarbeidet i rammen av NATO. Utgangspunktet for Hærens tilnærming til tettere nordisk samarbeid innenfor landdomenet må være basert på det operative planverket og med utgangspunkt i dette, de felles interesser og behov landene har i sum og hver for seg. Dette kan omfatte samarbeid innenfor en rekke områder. Forsvaret og Hæren er allerede godt posisjonert for å ha en sentral rolle innenfor dette, både gjennom NATOs kommandostruktur, vår nasjonale K2-struktur og for Hærens

del Nasjonalt landoperasjonssenter (NLS)/ HOK, samt etableringen av Etterretningsregimentet. Videre må operasjoner i områder med felles interesse, og som reelt sett utgjør ett operasjonsområde; først og fremst Nordkalotten, utgjøre ytterligere vurderinger med hensyn til effektiv kommando- og kontroll. I denne sammenhengen er det en avgjørende faktum at Norges strategiske tyngdepunkt, og følgelig hoveddel av landstyrker er i nord. For både Finland og Sveriges del er deres tyngdepunkt og styrkekonsentrasjon lengre sør. Dette betyr at det bør undersøkes nærmere hvordan Norge og Hæren kan danne stammen for et robust nordisk kommando- og kontroll-nivå for landoperasjoner på Nordkalotten. Videre er den norske mekanisert Brigade Nord, når den er fullt ut realisert, en fleksibel og relevant kapabilitet for operasjoner på hele Nordkalotten.

Det er varierende erfaringer med felles bi- og multilaterale anskaffelser av materiell og understøttelse i en nordisk ramme. Dette er imidlertid gjennomført basert på ulike premisser og med fravær av et felles operativt planverk. I fremtiden vil operative behov for nytt materiell og understøttelse kunne utledes fra et felles NATO-planverk. Mulige felles anskaffelser og driftsløsninger kan dermed fokuseres mot kapabilitetsbrister, jamfør planverket, og påfølgende muligheter for operative og økonomiske synergier. Norge og Hæren kan med fordel ha en sentral rolle i dette, slik at eventuelle anskaffelser blir gjenstand for felles løsninger for utdanning og drift.

Innenfor utdanning av personell og drift av materiell, er det høyaktuelt å undersøke nærmere hvorvidt det er hensiktsmessig og gir felles merverdi å samkjøre slik aktivitet. Dette gjelder potensielt hele bredden av Hærens aktivitet.

Den aktiviteten som trolig raskest og på kort sikt vil øke Sveriges og Finlands forsvarsevne i rammen av NATO mest effektivt, er å bidra til at svenske og finske avdelinger gis kompetanse og forutsetning for å samvirke med og utnytte alliertes strategiske kapabiliteter. Disse aktivitetene er pågående, og Hæren kan ta en enda tydeligere lederrolle i dette.

6.4. Kontinuerlig utvikling og behov for teknologisk fornying

For å opprettholde Hærens operative evne må Hæren stadig fornyes. Derfor er det spesielt nødvendig å satse på god utdanning, kvalifisert personell og godt utstyr. En organisasjon som ikke evner å utvikle seg vil etter hvert miste sin relevans.

Teknologi og teknologiutvikling vil ha stor påvirkning på fremtidens stridsfelt, og vil danne grunnlag for modernisering av taktikk, teknikk, prosedyrer og fremtidige operasjonskonsepter. God utnyttelse av teknologibaserte utdanningsystemer gir muligheter for kosteffektiv utdanning, trening og øving med høy kvalitet. Utviklingen innen informasjonsteknologien viser til et stort potensial for effektivisering av blant annet sensorer, effektorer og beslutningsstøttesystemer. Som en del av Forsvaret har Hæren et betydelig potensial i å utnytte eksisterende og ny teknologi, samt å kombinere teknologiske fremskritt. Arenaer for eksperimentering, utprøving og simulering skal skape mulighet for innovasjon og inkrementell utvikling, og skal utnyttes videre ved proesstrening for å nå Hærens prioriteter innen utvikling og integrert samvirke. En full utnyttelse av innovasjonsarbeidet krever endringer i anskaffelsesprosesser som ligger utenfor Hærens kontroll.

Hærens fokus og prioritering innen forskning og eksperimentering er forankret i "Konsept for utvikling av Hæren". Konseptet beskriver hvordan Hæren skal utvikles i tråd med det fremtidige operasjonsmiljøet, fremtidige trusler og det utvidede stridsfeltet. Hæren skal gjennom kunnskapsbasert forskning og målrettet eksperimentering og testing, utvikles til et moderne

domene- og sektoroverskridende kampsystem med evne til integrert samvirke i hele konfliktspekteret. Hærens satsing på kunnskapsbasert forskning, målrettet eksperimentering og testing av konseptuell anvendelse av ny teknologi skal bidra til innovativ, inkrementell og kostnadseffektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser og understøtte helhetlig utvikling av landbaserte kapabiliteter i rammen av nasjonale og allierte fellesoperasjoner. Dette arbeidet vil gi nødvendige rammefaktorer for prosjektarbeid, materiellanskaffelser og langtidsplanlegging. Hæren må kunne utføre store deler av utviklingsarbeidet selv, samt å samarbeide med og utnytte andre deler av sektoren, inkludert blant annet Forsvarets Forskningsinstitutt, Forsvarsmateriell og Forsvarets Høgskole, samt samvirke med allierte.

6.5. Klima og bærekraft – klimaendringenes påvirkning

Hæren er en del av det norske samfunnet. Det er en forventning om at også Forsvaret og Hæren tar grep innenfor valg av materiell og aktivitet som bidrar til FNs bærekraftsmål, herunder reduserer klimaavtrykket. Der det gir tilsvarende eller bedre operativ evne skal Hæren velge løsninger som gir positive klimaeffekter. Imidlertid vil trolig den teknologiske utviklingen fortsatt innebære at mange av Hærens plattformer og aktivitet ikke kan følge den generelle sivile utviklingen på alle felt. Eksempel på dette er sivil utnyttelse av fullelektrisk fremdrift på kjøretøy som neppe vil ha modenhet for militær anvendelse før på mildere/ lengre sikt, mens det på kort sikt kan være muligheter for økt bruk av hybrid fremdrift. Hæren skal i større grad utnytte simulatorer og virtuell aktivitet/ utdanning både for å redusere klimaavtrykk og redusere slitasje på det operative materialet.

Samtlige baser har tilknyttet dedikert personell som underviser i og følger opp klima og miljøvern. Ved bygging av ny infrastruktur skal det søkes å redusere energiforbruket, og der det er mulig vurderes det også hvor ny teknologi kan utnyttes for å bidra til et bedre klima og mer bærekraftige løsninger. Løsninger med korteste avdelinger som kan gjennomføre sin tjeneste med utgangspunkt i hvor de er stasjonert vil være gunstig både for beredskap, miljø og bærekraft. Nye generasjoner soldater er spesielt opptatt av miljø og bærekraft. Dette engasjementet drar Hæren stor nytte av i søken etter gode miljøvennlige løsninger. Gjennom god dialog med de vernepliktiges tillitsvalgte får Hærens ledere gode innspill til enkle tiltak til å bedre våre daglige miljøutfordringer.

Fremtidens klimaendringer og kommende naturkatastrofer vil påvirke operasjonsmiljøet. Som beredskapsorganisasjon er håndtering av dette en del av Hærens oppgaver både i fred, krise og krig. Her er samvirke, trening og sivil-militære øvelser i rammen av totalforsvarskonseptet sentralt for å sammen kjenne til hverandres kapasiteter.

7. Konsept for utvikling av Hæren

«Vi er alle soldater, og det er vi som er Hæren. Verdien våre ligger fast og basert på dette fundamentet må vi i Hæren evne å utvikle oss»

Sjef Hæren, forord «Konsept for utvikling av Hæren»

Konsept for utvikling av Hæren gir retning for det videre utviklingsarbeidet, og er en rettesnor for prioritert utvikling, eksperimentering og analyser. Konseptet skisserer det konseptuelle grunnlaget

for å møte dagens og morgendagens sikkerhetspolitiske og militære utfordringer, og gir tydelige rammer for arbeid med prosjekter, materiellanskaffelser og langtidsplanlegging.

Konseptet kan lastes ned via denne QR-koden:

